BERGEN KOMMUNE | BYRÅDET

Byrådssak /23 **Saksframstilling**

Vår referanse: 2022/193233-5

Høring av forslag til lokal forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune

Hva saken gjelder:
Saken gjelder gjelder høring av forslag til lokal forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune.

Bakgrunnen for saken er bystyrets vedtak i sak 15/20 om oppfølgning av privat forslag vedrørende giftfri rottebekjempelse. Byrådet anbefalte bystyret i saken at det som ett av flere tiltak for rottebekjempelse skulle vurderes om det er behov for en ny lokal forskrift om foring av viltdyr i byområdene, med hjemmel i den nye åteforskriften fra Miljødirektoratet. Bystyret fattet slikt vedtak:

> *«… 3. Bystyret ber byrådet utarbeide en lokal forskrift om foring av viltdyr i byområdene etter at sentral forskrift er trådt i kraft.»*

Bymiljøetaten har laget et forslag til en forskrift som forbyr mating av vilt i Bergen sentrum med hjemmel i § 10 i forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt (åteforskriften), som trådte i kraft den 1. januar 2020. Forslaget må sendes på høring før endelig utkast kan vedtas av bystyret.

Forskriften er en del av en samlet tiltakspakke for å få en effektiv reduksjon av rottebestanden, herunder flere rottefeller, nye bosspann, hyppigere tømming av bosspann, men også holdningskampanjer og informasjonsvideoer. Det er også sendt ut informasjonsskriv til næringsdrivende i sentrum for å gjøre de ekstra oppmerksom på renhold og hyppig tømming av bosspann, og minner de om pliktene de har til å holde rent rundt serveringssteder etter politivedtekten.

Bymiljøetatens vurdering og anbefaling:
Bymiljøetaten viser til at bekjempelse av rotter er krevende arbeid. Bergen kommune har satt i gang flere tiltak og virkemidler som også må få virke over tid for å nå målet med å redusere rottebestanden. Forskriften er et av flere tiltak som kan bidra til dette arbeidet.

Hjemmelsgrunnlaget for en lokal forskrift om foring av vilt følger av forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt (åteforskriften), som trådte i kraft den 1. januar 2020. Åteforskriften er hjemlet i Lov 29.mai 1981 nr.38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 26 nr.8.

Det følger av åteforskriften § 1 at formålet med forskriften er «*å hindre at det oppstår unødig skade på eller ulempe for dyr, mennesker eller naturmangfoldet ved utlegging av åte eller fôr til vilt i forbindelse med jakt, fangst, felling, fotografering, observasjon eller andre formål.*»

Utgangspunktet for åteforskriften er å regulere bruk av åte i forbindelse med blant annet jakt, men forskriften favner også om «*andre formål*». I Bergen er det behov for å ta grep for å hindre at det oppstår unødig skade eller ulempe både for mennesker og dyr ved at det legges ut mat som ernærer rottene i Bergen sentrum. Mating av fugler kan indirekte også innebære å gi mat til rotter. Åteforskriften § 10 gir kommunen mulighet til å forby foring og bruk av åte for å forhindre tilgrising eller andre uheldige følger på offentlig sted.

Formålet med den foreslåtte forskriften er å regulere rotter sin tilgang på mat i områder i Bergen sentrum hvor det er problemer med en stor rottebestand. Forskriften innebærer å forby mating av vilt i et avgrenset område i sentrale deler av Bergen sentrum. Bymiljøetaten foreslår at forskriften har et unntak for begrenset mating av fugler i et avmerket område ved Lille lungegårdsvann.

Forslaget til lokal forskrift er nærmere beskrevet og begrunnet i Bymiljøetatens fagnotat datert 6. februar 2023. I det følgende vil det kun kort redegjøres for hovedgrepene i forslaget.

Å dumpe eller etterlate matavfall i gatene er forsøpling, og grenser derfor til reglene om forsøpling og renhold i forskrift om politivedtekt for Bergen kommune (politivedtekten) §§ 15, 19 og 20, samt forbudet mot forsøpling i forurensingsloven § 28. Gjeldende regelverk gir hjemmel til å følge opp forsøpling i byen. Utfordringen uansett hvilket regelverk som benyttes er å vite hvem som er ansvarlig for forsøplingen.

Dersom man kan identifisere den ansvarlige kan vedkommende ilegges gebyr etter politivedtekten, eller følges opp etter forurensingsloven. Bymiljøetaten er av den oppfatning at ileggelse av gebyr etter politivedtekten er mer hensiktsmessig og preventivt for «mindre» forsøplingssaker enn et vedtak med pålegg om opprydding etter forurensingsloven. Sistnevnte er mer aktuell å benytte i større, alvorligere forsøplingssaker.

Forsøpling kan innebære indirekte mating av rotter. Aktivitet som direkte mating av fugler, rotter og annet vilt omfattes ikke av eksisterende regelverk.

Fuglemat utendørs kan som kjent også livnære rotter. Dersom fugler mates i for store mengder slik at matavfall blir liggende igjen på bakken, ender matrestene gjerne opp som mat for rottene.

Det kan være uklart om matrester som følger av slik aktivitet kan følges opp av eksisterende forsøplingsregelverk. Enkelte tilfeller kan antakelig ses på som etterlatt avfall, men det kan være vanskelig å fastslå den nedre grensen av forsøpling.

Direkte mating av vilt med mindre mengder mat omfattes ikke av forsøplingsregelverket. Det er ikke ønskelig at rotter mates verken direkte eller indirekte. Åteforskriften muliggjør regulering av denne aktiviteten. Et forbud mot mating av vilt kan påvirke næringstilgangen til rottene i problemområdene, som igjen kan medvirke til at rottebestanden i Bergen sentrum går ned.

Det er behov for å påvirke innbyggernes atferd til mating av fugler og annet vilt for å håndtere dagens rotte-situasjon, men også for å forebygge at rottebestanden fortsetter å øke i problemområdet i Bergen sentrum. Det er en stor ulempe at rottebestanden er stor og synlig på offentlige områder som parker, byrom og bybanestopp som følge av gode levevilkår og antakelig ubegrenset mattilgang i disse områdene. En forskrift som forbyr mating av vilt i problemområdet i Bergen sentrum er ment som et av flere tiltak for å nå målet med å håndtere rottebestanden i «den grønne akse»

Bymiljøetaten mener at det ikke bør innføres et forbud mot mating av vilt som er mer omfattende enn nødvendig. Et forbud bør derfor ikke omfatte hele eller store deler av

kommunen. Et omfattende forbud mot mating vil også være vanskelig å følge opp. Forskriften bør derfor fokusere på bestemte offentlige områder i Bergen sentrum der det særlig er problemer med en stor rottebestand.

Rottene er territorielle dyr, som oppholder seg innenfor relativt begrensede områder. Lite tilgang på mat der de holder til vil derfor ha effekt på bestanden. Bymiljøetaten foreslår derfor at forbudet mot mating presiseres til å gjelde i det området det nå er konstatert at rottene utgjør et stort problem. Det er i sentrumskjernen i Bergen, i et område som går fra Den Nationale Scene mot Bergen storsenter.

Det er vanskelig å vite akkurat hvor langt rottebestanden i dette området beveger seg, og det er derfor foreslått å inkludere en buffersone rundt problemområdet. Gater ned mot Torget, Grieghallen og Marken er derfor også inkludert i det foreslåtte virkeområdet. Det foreslåtte virkeområdet er markert i kartvedlegget til forskriftsforslaget, jf. forslagets § 2.

Bymiljøetaten foreslår i utgangspunktet et totalforbud mot mating av vilt i et begrenset område i Bergen sentrum, jf. forslagets § 4. Bymiljøetaten mener at forbudet må omfatte mating av alt vilt i virkeområdet, siden rotter ofte blir matet indirekte via fuglemating. Et totalforbud i det definerte problemområdet vil derfor få størst effekt for næringstilgangen til rottene i dette området.

Bymiljøetaten mener videre det er nødvendig å innta et unntak for begrenset mating av fugler ved Lille lungegårdsvann, forslagets § 5.

Lille lungegårdsvann er en etablert fuglelokalitet som får besøk av en stor variasjon av fugler, inkludert trekkfugler. Både sommer- og vinterstid er vannet og parken rundt viktig for fuglelivet, og en verdi ikke bare for naturen selv, men også som en plass som gir innbyggerne mulighet for nærkontakt med natur selv i sentrumskjernen. Dersom all mulighet for mating opphører vil tilstedeværelsen av fugl, både i omfang og artsvariasjon ved vannet endres. Området er også en viktig lokalitet for organisasjonen Bird Life sitt arbeid med blant annet ringmerking av fugler. Dette gir viktig kunnskapsgrunnlag ikke bare for kommunen, men også nasjonalt og internasjonalt.

En unntaksbestemmelse som åpner for begrenset mating på et avgrenset område vil være sentralt å inkludere i forskriften, og Bymiljøetaten vil sterkt anbefale at dette tas inn i forskriften. Dette unntaket må gjelde hele året. På vinteren er fuglenes mulighet for tilleggsnæring på plasser som Lille Lungegårdsvann tidvis avgjørende foroverlevelse, men også vår og sommer er begrenset mating positivt for fuglelivet. Videre er mating på vår og sommer i mindre grad enn på vinteren en faktor som bidrar til økt tilgang på mat for rotter, ettersom fugl og spesielt måker er svært effektive på å fjerne tilgjengelig mat på disse tidene av året. Mating av fugl på en avgrenset plass vil derfor i mindre grad ha sannsynlighet for å ende som rottemat.

Bymiljøetaten foreslår at «begrenset mating» av fugl tillates ved Festplassen ved trappen som går ned til Lille lungegårdsvann. Steinunderlaget på dette området gjør også at det enkelt kan ryddes dersom det er matrester igjen. Området er markert i kartvedlegget til forskriftsforslaget, og Bymiljøetaten vil også tydelig markere med skilt eller annen oppmerking hvilket område som omfattes av unntaket.

I tillegg til å fjerne mattilgang er det nødvendig å avlive rotter ved bruk av rottefeller og åtestasjoner for å regulere rottebestanden.

Bymiljøetaten har montert 100 klappfeller i virkeområdet til forskriften. Fellene behøver lokkemat for å ha effekt. Det er derfor viktig at den foreslåtte forskriften har med et unntak for mat/materiale som legges i feller og stasjoner som skal lokke rottene til seg, jf. forslagets § 6.

For nærmere beskrivelse og begrunnelse av de enkelte bestemmelsene i forskriftsforslaget vises det til Bymiljøetatens fagnotat datert 6. februar i sin helhet. Bymiljøetaten anbefaler at forslag til forskrift om forbud mot mating av vilt sendes på høring i samsvar med forvaltningsloven § 37.

Økonomiske konsekvenser:
Ingen økonomiske konsekvenser.

Byrådens vurdering og anbefaling/konklusjon:
Byråd for klima, miljø og byutvikling viser til Bymiljøetatens fagnotat datert 6. februar, og slutter seg til de vurderinger og konklusjon som fremkommer der.

Rotter er regnet som skadedyr, og kan være bærere av smittsomme virus og bakterier. Når rotter kommer for nær menneskelig aktivitet på offentlig sted, og de er mange i antall, er det ubehagelig og en stor ulempe for innbyggerne. I enkelte offentlige områder i Bergen sentrum er konsentrasjonen av rotter høy som følge av gode levevilkår og stor mattilgang.

Bergen har et gjeldende regelverk i politivedtekten mot forsøpling og tilgrising, samt renholdsplikter for hus- og grunneiere. Men håndheving av regelverket i tilstrekkelig grad kan være vanskelig i praksis, samtidig som direkte mating av vilt med mindre mengder mat ikke omfattes. Det synes derfor å være behov for at kommunen iverksetter ytterligere tiltak i form av en ny forskrift for å redusere rottebestanden i Bergen sentrum.

Byråden presiserer at forskriften i seg selv ikke løser problemet, men inngår i en samlet pakke med tiltak for bekjempelse i form av flere rottefeller, nye bosspann, hyppigere tømming av bosspann, samt holdningskampanjer og informasjonsvideoer.

Byråden anbefaler på denne bakgrunn at forslaget til forskrift sendes på høring i tråd med forvaltningslovens § 37.

Vedtakskompetanse:
Byrådets fullmakter § 25 vedtatt av bystyret 16.12.2020 i sak 378/20:
Byrådet er delegert fullmakt til å treffe avgjørelser på alle områder som reguleres av aktuelle lover knyttet til grønn forvaltning, der loven ikke uttrykkelig sier at det er kommunestyret selv som har slik myndighet, eller bystyret gjennom vedtak har lagt slik avgjørelsesmyndighet til bystyret.

Byråd for klima, miljø og byutvikling innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:
Forslag til forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune sendes på høring til aktuelle aktører og gjøres til gjenstand for offentlig ettersyn, jf. forvaltningslovens § 37.

Dato: 21. februar 2023

Ruth Grung
settebyråd for klima, miljø og byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:
Fagnotat, datert 6. februar 2023
Forskrift om forbud mot mating av vilt